# Råd och anvisningar för hantering av disciplinärenden

Enligt högskoleordningen kan disciplinära åtgärder vidtas för fyra olika typer av förseelser: vilseledande när studieprestation skall bedömas, störande eller hindrande av undervisning, prov eller annan verksamhet inom utbildning, störande verksamhet vid universitetets bibliotek eller utsättande av annan för trakasserier. Informationen nedan ger exempel på de olika typerna samt information om hur man bedömer om en förseelse har begåtts. Det är alltid de specifika omständigheterna i det enskilda fallet som skall bedömas.

För utförligare information om reglerna och handläggningen av disciplinärenden, se Högskoleverkets hemsida, www.hsv.se. Där finns arbetena ”Förfarandet i disciplinärenden enligt högskoleförordningen – Några förvaltningsrättsliga frågor” av Hans-Heinrich Vogel och ”Disciplinansvar för studenter som fuskar eller stör” av Nils Jareborg. På Högskoleverkets hemsida finns också sammanställningar av beslut i disciplinärenden från universitet och högskolor.

## Vad är en disciplinförseelse?

**1. Vilseledande när studieprestation skall bedömas**
För att disciplinär åtgärd skall kunna vidtas mot en student, måste det vara utrett att studenten avsett att vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars skall bedömas, eller att studenten förstått att en sådan gärning påbörjats eller genomförts.

Ett tydligt exempel på fusk är att vid en examination använda icke tillåtna hjälpmedel, såsom otillåtna anteckningar och lappar. Att kopiera andras texter, vid till exempel uppsatsskrivning och hemtentamen, utan att ange att det rör sig om citat kan också bedömas som fusk. Andra exempel är samarbete mellan studenter vid individuella obligatoriska uppgifter och ändring/komplettering av text i en rättad, återlämnad skriftlig examination.

Enligt lagtexten räcker det att en student har försökt att fuska för att disciplinär åtgärd skall kunna vidtas. Det krävs inte att fusket har fullbordats. Det räcker till exempel att ha lappar med sig till tentamen med avsikt att använda dem som hjälp, oavsett om man sedan faktiskt använder lapparna eller inte.

Att hjälpa någon annan att fuska betraktas också som fusk. Man kan alltså bli föremål för disciplinär åtgärd, om man låter någon annan kopiera ens egna svar, till exempel vid hemtentamen, eller om man felaktigt antecknar någon annan som närvarande vid obligatorisk undervisning.

Student har ansvar att informera sig om vad som är tillåtet och inte tillåtet vid examination, uppsats osv. Universitetet har ansvar att informera om gällande regelverk.

**2. Störande eller hindrande av undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildning vid universitetet**
Överträdelser av ordningsregler kan innebära, att verksamheten störs eller hindras. Det gäller exempelvis laborationer och tentamina. Om en student utan giltigt skäl uteblir från olika slags repetitioner, till exempel uppförande av orkesterverk, eller inte infinner sig till enskild undervisning inom musikutbildning, kan det innebära en påtaglig störning.
Även praktiska moment som är förlagda till skolor, sjukhus, verkstäder, forskningsstationer, myndigheter, naturen och så vidare omfattas av reglerna, eftersom de utgör verksamhet inom ramen för utbildningen vid universitetet.

**3. Störande verksamhet vid universitetets bibliotek eller annan särskild inrättning inom universitetet**
Det är viktigt ur flera aspekter att bibliotekets ordningsregler följs. Den vanligaste förseelsen är att studenter inte registrerar sina lån av bibliotekets böcker. Att använda universitetets datornät på ett otillåtet sätt utgör också störande verksamhet.

Andra särskilda inrättningar inom universitet är till exempel datorrum, datorenhet och verkstad.

**4. Utsättande av annan för trakasserier**
Disciplinära åtgärder får också vidtas mot studenter som utsätter en annan student eller en arbetstagare vid universitetet för etniska trakasserier, trakasserier på grund av religion eller annan trosuppfattning, trakasserier på grund av sexuell läggning, trakasserier på grund av funktionshinder, sexuella trakasserier eller på grund av ålder.

## Förebyggande åtgärder

Det bästa medlet mot fusk och plagiat är förebyggande åtgärder. Man kan göra fusk olönsamt genom bättre utbildning och bättre examination. Det viktiga i examinationen inom en akademisk utbildning bör vara kontroll av förståelse och förmåga till analys, syntes och kritisk värdering. Det skall vara effektivare (enklare, billigare, mer lärande, mer etiskt, mer lojalt mot medstuderande) att genomföra utbildningen på rätt sätt än att överträda reglerna.

Lagtexten kräver, att det skall föreligga uppsåt att fuska, vilket innebär att rent slarv inte skall betraktas ”som försök till vilseledande”.

En effektiv förebyggande åtgärd är därför att ha rimligt klara och entydiga regler om vad som är tillåtet och inte tillåtet för varje kurs och varje uppgift. Utan klara regler går det heller inte att spåra fusk och plagiat. Klara och tydliga riktlinjer behöver därför tas fram inom respektive ämne och kurs. Riktlinjerna bör vara likartade, men behöver inte vara identiska för olika kurser och kursmoment.

En vanligt förekommande typ av ärenden är plagiat, det vill säga när man skriver av andras texter utan att ange källa eller återger texter ordagrant eller nästan ordagrant utan att markera och hänvisa till källan. En annan typ av ärenden handlar om samarbete mellan studenter vid hemtentamen eller andra hemuppgifter. Gränsen mellan tillåtet och otillåtet kan variera mellan olika kurser och kursmoment. Det är därför av yttersta vikt att studenterna under varje kurs tydligt informeras om vilka regler som gäller för den aktuella kursen eller den aktuella uppgiften. Studenterna bör också kontinuerligt informeras och påminnas om gällande regler kring källhantering och referenser vid PM- och uppsatsskrivande och andra skriftliga arbeten.

Ett hjälpmedel för att förebygga risken för plagiering är Urkund, som Karlstads universitet nyttjar. Studenten levererar sina skriftliga examinationer via e-post till Urkund, som efter en plagieringskontroll sänder vidare materialet till respektive lärare tillsammans med en rapport där man ser om och var studentens texter har förekommit tidigare.

På www.kau.se finns utförlig information om hur lärare ansluter sig till Urkund.
Frågor som man bör diskutera och ställning till är t ex
Skall studenterna få ”återanvända” egna tidigare examinerade texter, bilder, figurer, diagram och i vilken omfattning får detta ske i så fall?
Skall alla källor behandlas lika?
Hur mycket får man lov att citera?
Kan avskrifter av text med mera också utgöra brott mot upphovsrätten?
Är det tillåtet att plagiera idéer?
Hur mycket måste en text skrivas om för att inte anses vara plagiat?
Kan ”ren” översättning vara att betrakta som fusk och/eller brott mot upphovsrätten?

Informationen skall utformas och förmedlas på ett sådant sätt att gränserna är säkert kända av alla studenter. Informationen bör därför vara både muntlig och skriftlig, och dokumentation kring informationstillfällen bör sparas för eventuella framtida hänvisningar.

Särskild uppmärksamhet skall iakttas, när studenter ovana vid svenskt studiesystem ingår i undervisningen, eftersom regelverk för vad som betraktas som fusk kan skilja sig åt studiesystem emellan, liksom erfarenhet av självständiga studiearbeten.

Som bilaga finns en blankett, som kan användas tillsammans med andra förebyggande åtgärder. Denna lämnas ut i god tid och återlämnas i samband med att dokumentet lämnas in för examination. Bilaga 1.

## Anmälan

**1. När skall anmälan göras?**
När misstanke uppstår om att en student har gjort sig skyldig till en disciplinförseelse, skall ärendet skyndsamt anmälas till rektor. Misstanken måste ha någon objektiv grund, men tröskeln är låg. Redan en misstanke med mycket svagt stöd i fakta kan vara tillräcklig för att en anmälan skall göras.

Att anmälan skall göras skyndsamt innebär att disciplinärenden måste ges hög prioritet. Skyndsamhetskravet innebär som regel att en anmälan till rektor inte får dröja i avvaktan på att exempelvis en ämnesgrupp, som inte kan sammanträda med kort varsel, informerats om saken.

**2. Vem skall anmäla?**
Alla har skyldighet att anmäla. Anmälningsskyldigheten är inte begränsad till vissa befattningshavare såsom dekanus, prefekt, examinator eller liknande utan gäller för alla. Det är således inte frivilligt att skicka in en anmälan, utan alla har en plikt att anmäla en grundad misstanke om försök till vilseledande. Uppstår misstanke om försök till vilseledande, skall anmälan göras till rektor.

Den som gör en anmälan skall informera prefekt och examinator på aktuell kurs, om misstanken gäller försök till vilseledande vid prov eller när studieprestation annars skall bedömas.

Berörd student skall informeras av personal på respektive ämne/kurs om att misstanke om disciplinförseelse föreligger och att ärendet kommer att anmälas till rektor för utredning. Därefter skall respektive ämne/kurs inte vidta några ytterligare åtgärder för att utreda ärendet vidare utan i stället skyndsamt göra anmälan till rektor.

En student som blivit anmäld till rektor kan vara i behov av stöd. Berörd student skall därför upplysas om möjligheten att få stöd av studievägledare och universitetets studenthälsovård. Student kan också vända sig till Karlstad Studentkår.

**3. Vad skall en anmälan innehålla?**
Studentens namn och personnummer
Aktuellt Ladok-utdrag
Studentens adress, i de fall ämnet/kursen har annan adress än den som finns i Ladok
Kursplan samt uppgift om namn och omfattning på den eventuella delkurs i vilken studenten misstänks ha fuskat, stört eller hindrat vid examination eller annan studieprestation
Fakta i ärendet
De eventuella hjälpmedel som har använts skall bifogas. Om studenten misstänks för plagiat skall utskrift av de texter, varifrån plagering misstänks ha skett, bifogas. Tänk på att markering i texter måste göras på ett sådant sätt att de syns även efter kopiering.
Uppgifter om den information, såväl skriftlig som muntlig, som lämnats till studenterna om vilka regler som gäller för den aktuella uppgiften, t ex om tillåtna hjälpmedel vid examination eller anvisningar för PM- och uppsatsskrivande.
Eventuella ordningsregler
Noteringar från eventuellt samtal med studenten
Redogörelse för vilka konsekvenser en eventuell avstängning kommer att innebära för den misstänkte studenten, t ex om obligatoriska övningar, verksamhetsförlagd utbildning, examination, utbytesstudier eller liknande är nära förestående i tiden enligt studentens planerade studiegång.
Uppgift om tolk behövs i ärendet

Skrivvakters och eventuella andra vittnens uppgifter skall skrivas ner och bifogas anmälan liksom kontaktuppgifter till dessa personer.

**4. Mallar för anmälan**
Mallar för anmälan om misstänkt försök till vilseledande av examinator, misstänkt störande eller hindrande av undervisning samt misstänkt störande av verksamheten vid universitetets bibliotek återfinns på universitetets hemsida under rubriken Dokument.

## Handläggning och utredning

Disciplinärenden skall handläggas av en disciplinnämnd. En sådan nämnd skall finnas vid varje högskola.

Efter att en anmälan om misstänkt disciplinförseelse har gjorts, skall rektor låta utreda ärendet. Rektor har givit utbildningshandläggare vid Universitetskansliet i uppdrag att sköta utredningen samt vara föredragande i disciplinnämnden.

Studenten ges tidigt under utredningen tillfälle att yttra sig över anmälan, vanligtvis genom ett samtal. Det sker i syfte att informera studenten om misstanken, att klargöra studentens inställning till misstanken och omständigheterna i ärendet samt att ge studenten tillfälle att ta

till vara sina intressen. Beroende på vilka uppgifter som framkommer i detta samtal kan ärendet behöva utredas ytterligare.

När utredningen är klar skall rektor, beroende på omständigheterna i fallet, besluta att ärendet skall lämnas utan åtgärd, det vill säga avskrivas, eller föranleda varning av rektor eller hänskjuta ärendet till disciplinnämnden för prövning.
Om rektor beslutar att ärendet skall hänskjutas till disciplinnämnden, vilket normalt sker, kallas studenten och företrädare för respektive ämne/kurs till nämndens sammanträde. Studenten får då ytterligare en möjlighet att framföra sina synpunkter och sin inställning. Nämnden får också möjlighet att ställa kompletterande frågor till såväl student som personal från ämne/kurs. Efter sammanträdet tar nämnden enskild överläggning, varvid beslut fattas i ärendet. Har studenten varit närvarande vid sammanträdet, kan beslutet meddelas direkt efter nämndens överläggning. Ett skriftligt beslut skickas också med post.

För information om vilka personer som utgör disciplinnämndens ledamöter och tjänstemän, se www.kau.se/om-universitetet/organisation/namnder-rad-kommitteer.

## Varning/avstängning

De disciplinära åtgärderna är varning och avstängning. Avstängning kan endast meddelas av disciplinnämnden, medan både rektor och nämnd kan utdela varning. Ett beslut om avstängning innebär, att studenten under avstängningstiden inte får delta i undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen vid Karlstads universitet. Student får emellertid besöka universitetets studievägledare samt personal vid studenthälsovården. Avstängningsbeslutet skall avse en eller flera perioder, dock sammanlagt högst sex månader. Beslutet får också begränsas till att avse tillträde till vissa lokaler inom universitetet.

Ett beslut om avstängning gäller från och med den dag disciplinnämndens beslut meddelas, om inget annat anges.

Under tiden från det att anmälan skett och tills disciplinnämnden beslutat i ärendet, får studenten delta i undervisning, prov och annan verksamhet vid universitetet.

När en student blir avstängd, informeras den fakultet/det ämne som studenten är registrerad vid, studentcentrum (ladok/tentamenssamordning), universitetsbiblioteket, avdelningen för infrastruktur (kort- och nyckelhantering) samt CSN. CSN skall informeras, eftersom studenten inte har rätt till studiemedel under avstängningsperioden.

**Interimistisk avstängning (10 kap 14 § HF)**
Om ett ärende hänskjuts till disciplinnämnden, får rektor efter samråd med den lagfarna ledamoten med omedelbar verkan avstänga studenten från verksamhet vid universitetet, om akut risk föreligger för fortsatt störande eller hindrande av verksamhet. Ett beslut om interimistisk avstängning skall gälla till dess ärendet har prövats av disciplinnämnden, dock längst under en månad.

## Vad händer med examinationen?

Vare sig disciplinnämnd eller rektor kan bestämma om en examination skall godkännas eller underkännas. Frågan skall avgöras av examinator. Det normala är, att examinator uppskjuter

examinationen till dess att frågan om en förseelse har begåtts eller inte är avgjord. När frågan är avgjord, tar examinator ställning i examinationsfrågan.

**Om studenten fälls i disciplinnämnden**
Examinator är inte skyldig att examinera det aktuella provet, om studenten har gjort sig skyldig till någon form av fusk. Provet betraktas normalt som ogiltigt om studenten har fuskat.

Även om det har bevisats, att studenten har gjort sig skyldig till fusk, kan det ibland vara motiverat att, trots fusket, genomföra examinationen. Studenten kan ha tagit med sig otillåtna hjälpmedel till en tentamen men upptäckts så tidigt att han/hon uppenbarligen inte har haft någon möjlighet att använda dem. Men inte heller i dessa fall har examinator någon skyldighet att examinera provet, eftersom det kan anses vara ogiltigt i och med att studenten har överträtt en viktig ordningsregel.

Om ett prov har godkänts innan disciplinnämnden fattar beslut om att studenten har gjort sig skyldig till fusk, kan examinator ompröva sitt betygsbeslut med hänvisning till vilseledandet och ändra resultatet till underkänt. Examinators beslut kan inte överklagas. Studenten kan endast begära omprövning av beslutet.

**Om studenten frias i disciplinnämnden**
Examination bör normalt ske, om fusk inte har kunnat bevisas. Även om fusk inte har kunnat styrkas kan det, i enstaka fall, vara motiverat att vägra att examinera ett prov. Studenten kan t ex ha haft tillgång till otillåtna hjälpmedel och även ha använt dem utan att kraven i 10 kap 1§ HF är uppfyllda, nämligen om studenten inte har förstått att hjälpmedlen inte var tillåtna.

Att i andra fall än detta vägra att examinera ett prov, när fusk inte har kunnat bevisas, kan innebära att examinator gör sig skyldig till tjänstefel.

## Överklagande

En student som har blivit avstängd eller meddelats varning, kan överklaga beslutet till Länsrätten i Värmlands län. Överklagandet skall lämnas eller skickas till Karlstads universitet, Rektor, 651 88 Karlstad.

Överklagandet måste vara skriftligt. Det skall innehålla uppgift om vilket beslut studenten överklagar, vilken ändring av beslutet som han/hon vill få till stånd och vilka skäl som åberopas. Överklagandet skall ha inkommit till Karlstads universitet inom tre veckor från den dag studenten får del av beslutet.

Om studenten har närvarat vid sammanträdet och då blivit delgiven beslutet, räknas tiden från och med den dagen. I övriga fall skickas beslutet till honom/henne med ordinarie postgång.

Eftersom avstängning som regel gäller från dagen för beslutet, kan den som överklagar ett avstängningsbeslut begära att länsrätten interimistiskt förordnar om att avstängningen skall upphöra att gälla till dess länsrätten avgjort frågan.

**Anmälan**

Anmälan om misstänkt försök till vilseledande av examinator, om misstänkt störande eller hindrande av undervisning eller anmälan om misstänkt störande av verksamheten vid universitetets bibliotek lämnas till rektor vid Karlstads universitet. Uppgifter om vad en anmälan bör innehålla återfinns i Råd och anvisningar vid hantering av disciplinärende, rektorsbeslut 43/10, diarienummer C2010/234.

Anmälan avser:

……..

……..

Kurs/delkurs: ……..

Studentens namn: ……..

Personnummer: ….……..

Händelse: ……..

……..

……..

……..

……..

……..

……..

……..

……..

Underskrift:

……..

Exempel på bilagor: kursplan, utskrift av texter, varifrån plagiering misstänks ha skett, med markeringar av ev plagierade texter, ev lista över tillåtna hjälpmedel, anvisningar för PM- och uppsatsskrivande. Gärna redogörelse för konsekvenser av ev avstängning.

Fakultet/ämne/kurs

# FÖRSÄKRAN OM ATT PLAGIERING EJ SKETT

*Detta formulär skall ifyllt fogas till alla skriftliga inlämningsuppgifter*

| | |
|---|---|
| **Namn:** | |
| **Personnummer:** | |
| **Kurs:** | |
| **Lärare:** | |
| **Inlämningsdatum:** | |

| **KONTROLL VID INLÄMNING** | **Ja** | **Nej** |
|---|---|---|
| Har du försett alla direkta citat med citationstecken? | ☐ | ☐ |
| Har du angivit alla källor och referenser som din text bygger på? | ☐ | ☐ |
| Har du listat alla källor, inkl eventuella internetadresser, i referens- eller litteraturlistan? | ☐ | ☐ |

**FÖRSÄKRAN**

När sekundärmaterial och andras arbeten används skall det alltid anges att så skett. Upprepning av andras arbete, ordagrant men utan citationstecken och källhänvisning, eller i referat utan att källan anges, ses som plagiat och får som påföljd att inlämningsuppgiften anmäls till disciplinnämnden. Disciplinnämndens beslut kan innebära avstängning upp till sex månader.

Jag har läst och förstått ovanstående regler, och försäkrar härmed att inlämnat arbete är mitt eget och att jag, på det sätt som anvisas inom kursen, hänvisat till de källor jag använt och angivit dem i referensförteckningen.

Underskrift: _____ Datum: _____